

Tā saucamais “zelta standarts mežsaimniecībā” centīsies atbrīvoties no krāpšanas shēmām

Avoti: Pasaules meža nozares informācijas vietnes un LMSP

Pieņemot 30. priekšlikumu (jeb iniciatīvu), FSC sertifikācijas sistēma centīsies izskaust krāpniecību kokmateriālu izcelsmes jomā. Šis FSCprāt “vēsturiskais lēmums” tiek uzskatīts par labāko iespēju izskaust krāpnieciskas pretenzijas kokmateriālu jomā, jo 30. priekšlikums paredz ieviest digitālo izsekojamību un pārveidot globālās tirdzniecības integritāti.

Lielas cerības FSC sertifikācijas sistēma liek uz jauno FSC Ģenerālajā Asamblejā pieņemto priekšlikumu, kas varētu izskaust daudzmiljardu dolāru vērtu krāpniecisko koksnes preču tirdzniecību. Organizācijas *Earthsight* pētījums liecina (<https://www.zemeunvalsts.lv/vai-fsc-rikosies-saistiba-ar-miljardu-dolaru-vertu-krapsanu-sava>), ka koksnes tirgotāji nelikumīgi izmanto FSC (un arī PEFC) sertifikātus, lai apietu sankcijas un pārdotu nelikumīgi iegūtus kokmateriālus globālajos tirgos.

Forest Stewardship Council (FSC - Mežu pārvaldības padome), kas ir šīs sistēmas pašpasludinātais “zelta standarts mežsaimniecībā” – ir pieņēmusi jaunu iniciatīvu, kam vajadzētu būtiski ietekmēt kokmateriālu un mežsaimniecības produktu piegādi nākotnē. Minētā iniciatīva jeb, [priekšlikums Nr. 30, kas tika pieņemts pagājušās nedēļas sākumā.](#) pavēršot FSC iespēju izmantot digitālo informāciju, tostarp blokķēdes tehnoloģijas un apjoma kontroli, lai uzlabotu prasību stingru kontroli un ievērošanu.

[Saskaņā ar Preferred by Nature](#), vienu no pasaules lielākajām mežsaimniecības sertifikācijas iestādēm, kas akreditēta veikt FSC auditus, rezolūcija „ir ļoti svarīga, lai sertifikācijas sistēma kļūtu caurspīdīgāka, drošāka un piemērota digitālās izsekojamības un atmežošanas regulējuma pasaulei.

Šī iniciatīva bija viena no 48 priekšlikumiem, kas tika iesniegti FSC Ģenerālajā Asamblejā Panamā oktobra beigās. No iesniegtajiem priekšlikumiem tika pieņemti 28, tostarp priekšlikums *Nr. 37 „Pamatiedzīvotāju mežu sertifikācijas veicināšana.”

Priekšlikumu ierosināja ***Kingfisher* un atbalstīja Pasaules Dabas fonds. Tā ir otrā reize, kad šis priekšlikums tiek iesniegts FSC Ģenerālajā Asamblejā. “*Kingfisher* ierosināja līdzīgu priekšlikumu FSC Ģenerālajā Asamblejā, kas notika Bali 2022. gadā,” norādīja ***Īvens Brauns (*Ewan Brown*), bijušais FSC auditors, kurš pārstāvēja koncernu *Kingfisher* FSC Ģenerālajā asamblejā Panamā. “Tas tika pieņemts sociālajā un vides sekcijā, bet ekonomikas sekcijas kvorums netika sasniegts tikai ar dažu balsu iztrūkumu. Mēs bijām tik tuvu,” uzsvēra *Kingfisher* parstāvis

Priekšlikums aicināja FSC veikt detalizētu priekšizpēti par elektronisku apjoma uzskaites sistēmu, kas novērstu krāpniecību vai kļūdainas prasības piegādes ķēdē. “Mēs visi zinām, ka sistēmā ir krāpnieciski materiāli,” Ī.Brauns norādīja *Preferred by Nature* pirms izšķirošā balsojuma par šo priekšlikumu. „Pat ja tas ir tikai pieci procenti, tas joprojām ir pārāk daudz.” Ī.Brauns skaidri nošķīra nejaušas kļūdas no apzinātas un sistemātiskas krāpšanas. „*Skaidrākais piemērs ir bērza saplāksnis, mēs zinām reģionus, kas informē par tūkstošiem procentu pieaugumu sertificēta materiāla apjomā, neskatoties uz mežizstrādes ierobežojumiem. Tas nav nejaušu kļūdu rezultāts. Tā ir apzināta krāpniecība.*

FSC priekšlikums Nr.30. bija izšķirošs cīņā par to, lai izskaustu daudzmiljardu dolāru vērtu krāpniecisku shēmu tirdzniecībā ar mežsaimniecības produktiem, kas neatbilst sertifikācijas prasībām. Šī situācija ir likusi vairākām organizācijām apšaubīt FSC (un arī PEFC) sertifikācijas godprātību un uzticamību. Pašlaik uzņēmumi FSC piegādes ķēdē var iegādāties un pārdot FSC sertificētu kokmateriālu, neziņojot par apjomiem pašai FSC, tādējādi nav centralizēta veida, kā saskaņot sistēmā ievadīto sertificēto materiālu ar to, kas nonāk tirgū. FSC norāda, ka neatkarīgi auditori pārbauda atsevišķu koksnes tirgotāju dokumentāciju, savukārt mežsaimniecības eksperti norāda, ka nav visas sistēmas mēroga darījumu analīzes, lai atklātu koksnes apjomu neatbilstības. Pagājušajā mēnesī organizācija *Earth sight* nāca klajā ar ziņojumu, kurā brīdināja, ka līdz pat 20–30 % sertifikātu var būt krāpnieciski, un priekšlikums Nr. 30 varētu būt galvenais instruments, lai izskaustu 10–30 miljardu dolāru vērtu krāpniecisko kokmateriālu tirdzniecību.

“FSC ir uz uzticību balstīta sistēma,” norāda Semss Lousons (Sams Lawsons), ziņojumu publicējušās organizācijas *Earth sight* vadītājs. “Uzņēmumi plaši tirgo daudz lielāku apjomu FSC

produktu, nekā iepērk FSC sertificētos kokmateriālus. Tātad viņi vienkārši uzliek FSC marķējumu kokmateriāliem, kas nāk no pilnīgi citas vietas.”

Darījumu pārbaude ļauj izsekot produktu tā piegādes ķēdē un salīdzināt katra uzņēmuma reģistrētos apjomus, bet šis process ir ļoti lēns un bieži vien balstās tikai uz dokumentiem papīra veidā. „Ar šo pieeju var pārbaudīt ārkārtīgi nelielu daļu no kopējā apjoma, kas cirkulē visā FSC sistēmā,” uzsver Pīters Feilbergs (*Peter Feilberg*) Danijā bāzētās organizācijas *Preferred by Nature* (iepriekš zināma kā *Nepcon*) izpilddirektors. P. Feilbergs norāda, ka kokmateriālu izsekošanas process bieži vien aizņem vienu līdz divus gadus un līdz tam laikam viltus marķējuma koksnes produkti jau ir nonākuši pie patērētājiem.

***Atzīstot pamatiedzīvotāju tiesības** uz savām zemēm un teritorijām, neatkarīgi no tā, vai tās pieder viņiem saskaņā ar oficiālu īpašumtiesību dokumentu vai paražu tiesībām, kā arī viņu būtisko lomu pasaules mežu apsaimniekošanā, FSC sadarbībā ar pamatiedzīvotājiem uzsāks procesu, lai atbalstītu tādu valsts līmeņa stratēģiju izstrādi un īstenošanu, kas piedāvā ceļu uz pamatiedzīvotājiem piederošu, pārvaldītu vai piederīgu mežu sertificēšanai, ar skaidru mērķi novērst strukturālos šķēršļus un palielināt līdzdalību.

Stratēģijas:

1. Identificēs un novērsīs strukturālos šķēršļus pamatiedzīvotāju zemju un mežu apsaimniekošanas sertificēšanai, piemēram, augstas sertificēšanas izmaksas, neelastīgas procedūras, kultūras neatbilstība, skepse un neskaidrs vērtības piedāvājums
2. Aizsargās to pamatiedzīvotāju identitāti un saikni ar zemi, lai nodrošinātu to kultūras izdzīvošanu, kultūras integritāti un kultūras identitāti
3. Integrēs pamatiedzīvotāju ekoloģiskās zināšanas, pārvaldības sistēmas un kultūras pamatā balstītas mežu apsaimniekošanas prakses FSC sistēmā
4. Izpētīs finansējuma avotus, kas varētu ļaut šos pasākumus ātrāk īstenot mērķa reģionos.

**** Kingfisher plc** ir starptautisks mājokļu aprīkojuma uzņēmums ar vairāk nekā 1900* veikaliem septiņās Eiropas valstīs. Mēs darbojamies ar tirdzniecības zīmoliem, tostarp B&Q, Castorama, Brico Dépôt, Screwfix, TradePoint un Koçtaş, un tajā strādā vairāk nekā 74 000 darbinieku. Uzņēmums piedāvā mājokļu aprīkojuma produktus un pakalpojumus patērētājiem un tirdzniecības profesionāļiem, kuri iepērkas veikalos un izmanto e-komercijas kanālus.

***** Īvens Brauns** (*Ewan Brown*) – koksnes izpētes zinātnieks, kurš 2009. gadā sāka strādāt par FSC revidentu Austrālijā, pēc tam turpināja darbu britu

sertifikācijas iestādē Austrālijā un Amerikā. Tagad viņš pārvalda koncerna Kingfishers FSC sertifikācijas sektoru.